

érdeklődés és támogatás is megcsappant iránta, amely az 1960-as évek végén a függetlenségi törekvések idején kulminált. Manapság tulajdonképpen a szakmai lelkesedés tartja csak életben (szerkesztői és szerzői „ingyenesen” munkálkodnak, tombolákat és más pénzszerző akciókat szerveznek a lap megmentésére stb.).

Noha – mint láttuk – a bemutatkozott folyóiratok igencsak eltérő feltételek között működnek, azért akad egy-két általánosan jellemző mozzanat „portréjukon”. Így mindenütt alacsony az egyéni előfizetők száma és aránya az előfizetők körén belül. Egyesek ezt bizonyos indignáltsággal vetették föl, mások viszont úgy vélekedtek, hogy „milyenek is volnának a mi könyvtáros olvasóink, ha éppen ők nem úgy használnák a könyvtárakat, mint az információforrásokhoz való hozzáférés közvetítésének intézményeit”.

Ugyancsak közös és állandó gond a tartalmi arányok kialakítása, amelyet még a szövegek szakszerűségének biztosítása súlyosbít. Az „arányosság” nem utolsó követelménye a hazai folyamatok és a nemzetközi trendek bemutatása közötti egyensúly olyatén fenntartása, hogy az utóbbiak kedvező befolyással legyenek

az előbbiekre. Ebből a szempontból a szerkesztők fontosnak tartják, hogy részt vehessenek a teljes szakmát átfogó nemzetközi rendezvényeken, nevezetesen az IFLA és a FID konferenciáin, illetve egyéb fórumain.

Végül – s ez már kissé humoros dolog – közös probléma a számonkénti előszók megírása, megíratása. David Stoker, a Journal of Librarianship and Information Science főszerkesztője ekként szolt róla: „Olvasni mindenki szeret, de írni senkinek sem akaródzik. S ezenfelül háromhavonta megfelelő témát és szerzőt kell felkutatni, az utóbbi esetben olyat, aki az előszó ötletét képes az adott terjedelemben és olvasmányosan megírni. Ez néha emberfeletti küzdelem.” Az „íčko” főszerkesztője erre reflektálva jegyzi meg: mit csinálna Stoker kolléga, ha történetesen, mint neki is, havonta kellene e problémával megküzdenie.

/HA[NÁKOVÁ, J.]: O redigování a redaktorech. = i, 36. köt. 2. sz. 1994. p. 29–30./

(Futala Tibor)

Nemzeti program a Szlovák Köztársaság informatizálásához

A Szlovák Köztársaság Minisztertanácsa 1992. június 3-i 506/92. sz. határozatával elfogadta azt a nemzeti informatizálási programot, amelyet a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium keretében dolgoztak ki.

A program négy nagy problémakört különböztet meg, úm. az egyes informatizálási területek olyatén befolyásolását, hogy az kedvező hatást gyakoroljon az információk, az információs technika és szolgáltatások piacára; az információs infrastruktúra közelítését a nyugati standardhoz az EK-hoz való illeszkedés végett; az államigazgatási és önkormányzati információs rendszerek céltudatos fejlesztését; az informatizálással kapcsolatos kutatási-fejlesztési háttér megteremtését, és a társadalom „informatizálásra való nevelését”.

A program globális célkitűzései az alábbiak:

- ▶ A társadalom egésze érdekében jobbra kell tenni a kommunikációs és információs infrastruktúrát.
- ▶ Meg kell javítani az információkhoz való hozzáférés feltételeit.
- ▶ Közismertté kell tenni az információs erőforrásokat, és javítani hasznosításukat a megfelelő technika alkalmazása révén.
- ▶ Az állami és a magánszektorban egyaránt fokozni kell az információk hasznosításának hatékonyságát és produktivitását.
- ▶ Biztosítani kell az információk védelmét, lehetővé tenni a velük való visszaélést.

- ▶ Mindenütt, ahol ez célszerű, az információs technika segítségével integrálni kell az információs erőforrásokat.
- ▶ Az informatizálási folyamat orientálása közben biztosítani kell az emberi és pénzügyi erőforrások hatékony felhasználását.
- ▶ Meg kell teremteni az informatizálás kutatási és képzési szükségleteinek kielégítéséhez az előfeltételeket.

A felsorolt globális célkitűzéseket kell azután „aprópénzre” váltani az egyes részterületek informatizálása közben.

A sürgetően megoldandó kérdések egyik legfontosabbja az államigazgatási munka informatizálása. E téren mindenekelőtt

- ▶ az egységesítő keret- és feltételrendszer kialakítására,
- ▶ a már működő rendszerek rekonstrukciójára,
- ▶ új, a piacgazdaság szükségleteinek megfelelő rendszerek létrehozására,
- ▶ bizonyos keresztmetszeti és rendszeren kívüli problémák kezelését megoldani tudó rendszerek bevezetésére

van szükség.

A terület informatizálásának „varázsszavai”: kölcsönös kapcsolatokat lehetővé tevő unifikálás, csúcstechnika, rugalmasság, jogszabályilag, szervezetiileg, módszertanilag „tisztá helyzet”.

Az informatizálás következő nagy területén helyezkednek el a nyilvános információszolgáltatások. Itt a hagyományos szolgáltatások, illetve intézményeik (könyvtárak és információs központok) fejlesztése mellett az új technikán alapuló új közszolgáltatások létesítése, a szakmai információs szolgáltatásoknak a külföldi szolgáltatókhoz való kapcsolódása, a kulturális-önképző célú informálódás modern hordozóinak elterjesztése, a kereskedelmi szolgáltatások sokasítása, és a háztartások informatizálásának megkezdése a kitűzött cél.

A kutatás-fejlesztés területén gondozni kell, illetve megoldani mindazokat a problémákat, amelyeket az ország informatizálása felvet. Ez azt is jelenti, hogy a K+F irányításában az informatikát alapvető tudományágként kell kezelni, illetve az informatizálással kapcsolatos kutatásokra szakosított intézetet kell létrehozni.

Az elemi, a tanonc- és a középiskolai képzésben el kell érni, hogy a képzési formák végzettjei bánni tudjanak a személyi számítógépekkel, értsék és tudják alkalmazni programellátottságukat. A felsőfokú képzésben minden szakon meg kell ismertetni az adott szaknak megfelelő speciális programrendszereket és szolgáltatásokat.

Az állam feladata, hogy mind az állami, mind a magánszférában kedvező légkört teremtsen az informatizáláshoz. Ehhez a következő dolgokat veheti igénybe:

1. A kommunikációs infrastruktúra rendelkezésre bocsátása, ám a jelenleginél sokkal fejlettebb állapotban (digitalizálás, optikai kábelek, rádióátvitel).

2. Szabványok és különféle szabványdokumentumok közzététele az informatizálás folyamatának egységességét és hatékonyságát biztosítandó.

3. Jogi szabályozás a személyi adatvédelem, az adatátvitel, a speciális (orvosi, biztonsági stb.) információs bázisok vonatkozásában.

Az informatizálás finanszírozásának egésze nem az állam kötelezettsége, de:

- közvetlenül és teljes mértékben „állnia kell” az államigazgatási informatizálás terheit,
- szubvencionálnia kell a társadalom informatizálásával kapcsolatos stratégiai projekteket,
- élnie kell a közvetett eszközök rendszerével (adókedvezmények, kamatcsökkentés, bankgaranciák nyújtása, vámkedvezmények stb.).

Annál több feladata lesz az államnak az informatizálás koordinálásában, amelyet vagy az államigazgatás erre specializált központi szerve fog ellátni, vagy – a kutatóintézet által támogatva – a Minisztertanács mellett működő informatizációs bizottság.

Központi tennivalók: 1. informatizációs alap létesítése a program végrehajtásának megkezdéséhez; 2. a központi kutatóbázis életre hívása; 3. a Minisztertanács mellett működő információs bizottság munkacsoportjainak megszervezése a kiemelkedően fontos informatizálási témák gondozása, szabványdokumentumok készítése és a jogszabályozási munkák elindítása érdekében.

/HINCA, J.: Národný program informatizácie Slovenskej republiky. [Vypracoval]: Ministerstvo dopravy a spojov Slovenskej republiky. = i, 34. köt. 10. sz. 1992. p.226–228./

(Futala Tibor)

A Cseh Köztársaság állami információs rendszerének architektúrája

1991 elején alakult meg az a kormánybizottság, amelynek feladata a felépítendő állami információs rendszerrel (*státní informační systém = SIS*) kapcsolatos tervezési, fejlesztési és üzemeltetési tennivalók koordinálása lett. Elnöke a gazdasági miniszter, tagjai pedig az államigazgatási főhivatalok képviselői.

A SIS-t az állam közvetlen részvételével lejártsódó információs aktivitások összessége „adja ki”. Jelenlegi készülségében és állapotában azokat a heves mozgásokat tükrözi, amelyek környezetében végbemennek.

1992 folyamán a SIS törvényi-jogszabályi megalapozása került előtérbe. Olyan új törvények és törvényt módosítások születtek (pl. személyi adatok védelme az információs rendszerekben, kereskedelmi törvénykönyv, nyilvántartási törvények), amelyek vagy közvet-

lenül érintik a SIS-t, vagy többé-kevésbé szoros kapcsolatban állnak vele. Kormányhatározat jelent meg a SIS technológiai és információs szabványairól. A Cseh Köztársaság Nemzeti Információs Központján belül SIS-ügynökség alakult.

Elkészült az alaptanulmány a SIS egyes részrendszereinek funkcionális kapcsolódásairól, miközben több ilyen részrendszer jutott el a tervezés stádiumába (az adózás automatizált információs rendszere, a gazdaság alanyok regisztere, a járási hivatalok információs rendszere, a földrajzi nevek adatbázisa és a területi azonosító jelek regisztere, a munkaerő-gazdálkodás információs rendszere, foglalkoztatottsági, társadalombiztosítási információs rendszer).